

Verslag

Natuurtoets Van der Mondeweg te Haalderen

Datum: 21 augustus 2016
Auteur: Ir. Alex Tabak
Opdrachtgever: Zijaanzicht Landschapsarchitecten

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding en doel.....	4
1.2	Ligging onderzoeksgebied.....	4
2	Huidige situatie en gewenste ontwikkelingen.....	6
2.1	Beschrijving huidige situatie.....	6
2.2	Gewenste ontwikkelingen.....	6
3	Flora- en Faunawet.....	9
3.1	Werkwijze.....	9
3.2	Huidig voorkomen beschermde soorten.....	9
3.2.1	Vaatplanten.....	9
3.2.2	Broedvogels.....	9
3.2.3	Vleermuizen.....	9
3.2.4	Grondgebonden zoogdieren.....	10
3.2.5	Amfibieën.....	10
3.2.6	Overige beschermde soorten.....	10
3.3	Mogelijke negatieve effecten op beschermde soorten.....	10
3.3.1	Mogelijke storende factoren door het initiatief.....	10
3.3.2	Broedvogels.....	10
3.3.3	Grondgebonden zoogdieren.....	11
3.3.4	Amfibieën.....	11
3.4	Toetsing aan de Flora- en Faunawet.....	11
3.5	Ecologisch werkprotocol.....	11
3.6	Mogelijkheden voor vrijstelling en ontheffing.....	12
4	Gelders Natuurnetwerk (GNN).....	13
4.1	Inleiding.....	13
4.2	Toetsingskader.....	13
4.3	Ligging plangebied ten opzichte van de GNN en GO.....	14
4.4	Mogelijke effecten op het GNN en GO.....	15
5	Natura 2000.....	16
5.1	Inleiding.....	16
5.2	Mogelijke effecten op Natura 2000.....	16
6	Conclusies.....	17
6.1	Flora- en faunawet.....	17
6.2	Gelders Natuurnetwerk (GNN).....	17
6.3	Natura 2000-gebied.....	17
7	Bronnen.....	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

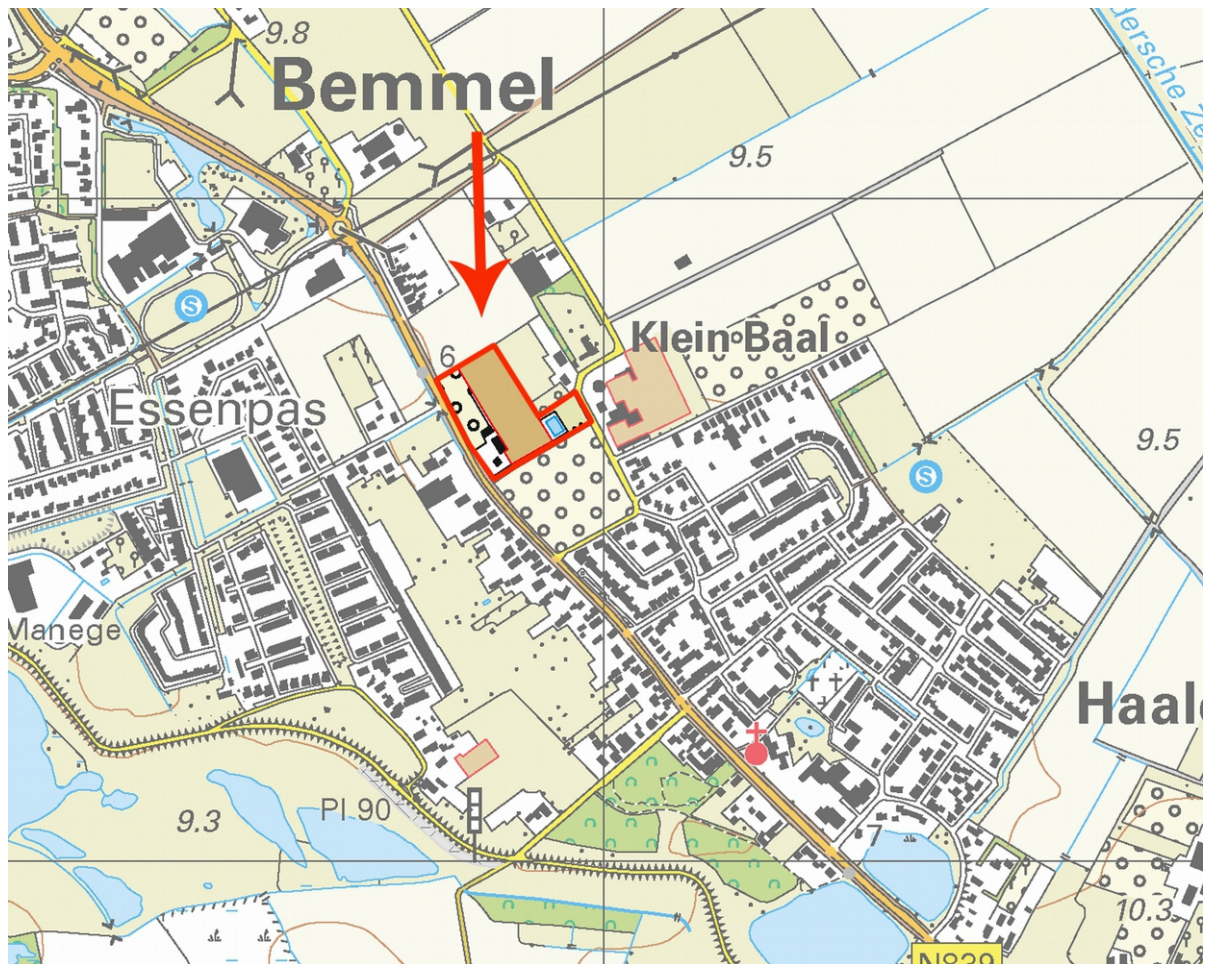
Langs de Van der Mondeweg 82, de weg langs Haalderen, ligt het glastuinbouwbedrijf van de familie Janssen. De eigenaren overwegen hun glastuinbouwbedrijf te staken en gebruik te maken van de mogelijkheden voor functieverandering. Dat betekent dat ruim 11.000 m² aan kassen kan worden gesloopt. Alleen de bedrijfswoning en de schuur worden gehandhaafd. Vervolgens wordt de bouw van twee woningen beoogd. Voor de functieverandering van een tuinbouwbedrijf aan de Van der Mondeweg in Haalderen is een bestemmingsplanherziening noodzakelijk, waarbij rekening gehouden moet worden met de natuurwetgeving. Voor goedkeuring dient de ecologische waarde van het plangebied voldoende inzichtelijk te zijn. Relevante richtlijnen in dit kader zijn de Flora- en Faunawet en gebiedenbescherming zoals het Gelders Natuurnetwerk (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) en Natura 2000.

1.2 Ligging onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt in de provincie Gelderland, ten oosten van de plaats Bemmelen.

Afbeelding 1: Globale ligging onderzoeksgebied Van der Mondeweg te Haalderen (rood omcirkeld) (Bron: Google Earth)

Afbeelding 2: Topografische kaart (kilometerhok 191-433) met de onderzochte locatie Van der Mondeweg te Haalderen (rood omlijnd) (Bron: Kadaster).

2 Huidige situatie en gewenste ontwikkelingen

2.1 Beschrijving huidige situatie

Het onderzoeksgebied bestaat voor het overgrote deel uit een kassencomplex van 11.000 m². Aan de zuidkant is een woning en een schuur aanwezig. Aan de oostzijde is een ca. 3 meter waterbassin omringt door een dijkje aangelegd. Ten oosten van het bassin bestaat de vegetatie uit grasland met lage wilgjes, dit perceel wordt begrensd door een slootje met oever- en moerasplanten langs de Lage Zandsestraat.

Aan de zuidrand van het kassencomplex staat ruigte vegetatie met grasland. Langs de Van der Mondeweg, in het westelijk deel van het onderzoeksgebied, staan een aantal rijen appelbomen.

De rest van het terrein bestaat uit (moes)tuin, erfbeplanting, braakliggende grond en verharding.

De foto's van Afbeelding 3 (zie volgende pagina), genomen tijdens het veldbezoek op 4 juli 2016, geven een impressie van het plangebied. Hieronder volgt een toelichting per foto.

Foto 1. Binnen het kassencomplex.

Foto 2. Waterbassin.

Foto 3. Grasland met wilgjes ten oosten van het waterbassin.

Foto 4. Slootje met oever- en moerasplanten langs de Lage Zandsestraat.

Foto 5. Ruigtevegetatie ten zuiden van het kassencomplex.

Foto 6. Rijen met appelbomen aan de westzijde, langs de Van der Mondeweg.

2.2 Gewenste ontwikkelingen

De initiatiefnemers zijn voornemens hun glastuinbouwbedrijf te staken en gebruik te maken van de mogelijkheden voor functieverandering. Dat betekent dat ruim 11.000 m² aan kassen wordt gesloopt. Het waterbassin wordt verwijderd.

De bedrijfswoning en de schuur worden gehandhaafd. Ook alle bomen en hagen blijven behouden. De rijen appelbomen langs de Van der Mondeweg blijft grotendeels behouden. Vervolgens wordt de bouw van twee vrijstaande woningen beoogd van maximaal 850 m³. Daarnaast worden nieuwe hagen aangelegd en een hoogstamboomgaard. Het tussengebied wordt ingezaaid met een weidemengsel. Ter plaatse worden enkele solitaire bomen geplant (zie Afbeelding 4).

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

Afbeelding 3: Impressies onderzoeksgebied Van der Mondeweg te Haalderen.

Afbeelding 4: Vogelvucht van de voorgestelde herinrichting (Bron: Zijaanzicht, 2016).

3 Flora- en Faunawet

3.1 Werkwijze

Het onderzoek bestaat uit een literatuurstudie ondersteund door een veldbezoek met een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Een habitatgeschiktheidsbeoordeling vindt plaats om vast te stellen of het aannemelijk is dat beschermde soorten van de Flora- en Faunawet voorkomen, gezien de aanwezige biotopen. Het betreft geen volledige veldinventarisatie, omdat mogelijk niet alle soorten zijn te vinden bij een eenmalig veldbezoek. Tijdens het veldbezoek is in het bijzonder aandacht besteed aan sporen, nesten en holtes in bomen die duiden op de aanwezigheid van beschermde diersoorten. De aanwezigheid van beschermde planten is bepaald door geschikte biotopen te inventariseren. Het veldbezoek heeft op 4 juli plaatsgevonden, het was 3/4 bewolkt, de temperatuur was ongeveer 23 graden Celsius.

In de onderstaande paragrafen geven een overzicht van beschermde soorten die binnen het onderzoeksgebied voorkomen of kunnen voorkomen.

Voor het literatuuronderzoek zijn relevante bronnen als www.waarneming.nl, verspreidingsatlassen en relevante beschikbare onderzoeksrapportages.

3.2 Huidig voorkomen beschermde soorten

3.2.1 Vaatplanten

Volgens de beschikbare bronnen zijn geen beschermde planten bekend uit het onderzoeksgebied. Tijdens het veldbezoek zijn in de ruigtes en graslanden alleen algemene soorten aangetroffen als glanshaver, kroppaar, akkerkool, veenwortel en engels raai gras. In het slootje langs de Lage Zandsestraat zijn oeverplanten als kattenstaart, gewone valeriaan, liesgras en moerasspirea gevonden. Er zijn geen beschermde planten aangetroffen, en deze worden in het onderzoeksgebied ook niet verwacht.

3.2.2 Broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn alleen merels, ringmussen en spreeuwen waargenomen. Gierzwaluw en boerenzwaluw vlogen over. Gezien de kenmerken van het onderzoeksgebied en de omgeving kunnen algemene broedvogels van tuinen en ruigtes verwacht worden. De houtige beplanting in het plangebied, zoals de aanwezige bomen en struiken, kunnen als broedgelegenheid gebruikt worden door soorten als koolmees, merel en houtduif. Merels broeden binnen het kassencomplex en in de aanwezige schuur. Het terrein is geïnspecteerd op het voorkomen van jaarrond beschermde nesten, deze bleken niet aanwezig.

3.2.3 Vleermuizen

Op basis van het aanwezige habitat kunnen algemene soorten vleermuizen als laatvlieger en gewone dwergvleermuis het terrein gebruiken als leefgebied. Deze soorten komen vrijwel in geheel Nederland voor.

Verblijfplaatsen

De meest strikte bescherming gaat uit naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Gebouwen met open stootvoegen en openingen kunnen als verblijfplaats dienen voor soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Deze zijn binnen het onderzoeksgebied niet aanwezig. De huidige bebouwing blijft staan, mochten hier verblijfplaatsen aanwezig zijn dan worden deze niet aangetast. Andere soorten,

bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis, gebruiken oude bomen met holtes als verblijfplaats. Dergelijke structuren zijn niet aanwezig binnen het onderzoeksgebied.

Essentieel foerageergebied

Foerageergebied van vleermuizen is alleen beschermd wanneer het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie van een soort. Gezien de biotoopkenmerken van het plangebied en de directe omgeving is er veel potentieel foerageergebied aanwezig in de vorm van bosranden, ruigtes en singels. Essentieel foerageergebied, waarbij het verlies hiervan kan leiden tot het verlies aan verblijfplaatsen, is daarom niet aanwezig binnen het onderzoeksgebied.

3.2.4 Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde grondgebonden zoogdieren binnen het onderzoeksgebied. Binnen het onderzoeksgebied kunnen alleen leefgebieden van algemene soorten aanwezig zijn, zoals huismuis, huisspitsmuis, egel en mol. Waarnemingen van strikt beschermde soorten binnen het onderzoeksgebied zijn niet bekend en worden gezien de biotoopkenmerken niet verwacht.

3.2.5 Amfibieën

Er zijn geen waarnemingen bekend van amfibieën binnen het onderzoeksgebied. In het waterbassin zijn veel groene kikkers aanwezig, en vormt zodoende leefgebied voor deze soort. Op basis van geluid en zichtwaarneming betreffen het alleen bastaardkikkers. Het is niet uitgesloten dat het waterbassin ook leefgebied is voor kleine watersalamander. Het voorkomen van strikt beschermde soorten zoals kamsalamander, wordt op basis van biotoopkenmerken uitgesloten.

3.2.6 Overige beschermde soorten

Uit de gebruikte bronnen zijn geen waarnemingen bekend over het voorkomen van overige beschermde soorten. Tijdens het veldonderzoek zijn ook geen overige beschermde soorten aangetroffen. Gezien de biotoopkenmerken en/of natuurlijk verspreidingsgebieden worden deze niet verwacht. Het voorkomen van andere beschermde soorten uit de soortgroepen reptielen, amfibieën, vissen en insecten is gezien de vegetatie- en terreinkenmerken uitgesloten.

3.3 Mogelijke negatieve effecten op beschermde soorten

3.3.1 Mogelijke storende factoren door het initiatief

Fysieke aantasting

- Bij de sloop van het kassencomplex en het bouwrijp maken voor de woningen kan vaste verblijfplaatsen van dieren vernietigd worden, dieren kunnen ook onopzettelijk gedood of verwond worden.

Verstoring

- Bij de sloop van het kassencomplex en het bouwrijp maken voor de woningen kan verstoring door geluid en menselijke aanwezigheid veroorzaken, dit is tijdelijk van aard gedurende de aanlegfase. Deze verstoring zal lokaal optreden met beperkte uitstraling naar de omliggende gebieden.

3.3.2 Broedvogels

Overige broedvogels

Er wordt aangenomen dat binnen het onderzoeksgebied algemene vogels broeden. Deze vogels zullen dan zeer waarschijnlijk tijdelijk verstoord worden gedurende de werkzaamheden. De effecten zullen minimaal zijn omdat er voldoende geschikt habitat in de directe omgeving van het plangebied aanwezig is. Door buiten het vogelbroedseizoen te werken dat grofweg loopt tussen half maart en half juli, wordt

eventuele schade aan overige broedvogels voorkomen.

Jaarrond beschermde nesten categorie 5

Nesten van koolmees vallen onder beschermingscategorie 5 en zijn volgens de Flora- en Faunawet in principe niet jaarrond beschermd. Alleen wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen zijn ze jaarrond beschermd. Potentiële nestplaatsen zijn ruim voldoende aanwezig aanwezig in de directe omgeving van het plangebied. De nesten van deze soort zijn in dit geval niet jaarrond beschermd.

3.3.3 Grondgebonden zoogdieren

Algemene zoogdiersoorten kunnen het onderzoekgebied gebruiken als leefgebied. De maatregelen zullen een tijdelijk effect op het leefgebied hebben, doordat bij het plan voldoende geschikt biotoop gerealiseerd wordt. Voor de soorten van tabel 1 die mogelijk in het plangebied voorkomen, bestaat vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voor de uitvoer van de werkzaamheden is dan ook niet aan de orde.

3.3.4 Amfibieën

Algemene amfibieën kunnen het onderzoekgebied gebruiken als leefgebied. Aangezien alle genoemde soorten tabel 1 soorten betreft, bestaat vrijstelling voor deze soorten bij ruimtelijke ontwikkelingen. Een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voor de uitvoer van de werkzaamheden is dan ook niet aan de orde.

3.4 Toetsing aan de Flora- en Faunawet

In de onderstaande tabel zijn de mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet opgenomen (zie Bijlage 2).

Soortgroep	Categorie	Verbodsbepaling
Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën	Tabel 1	Verstoring en vernietiging van vaste verblijfplaatsen (art. 11)
Broedvogels	Vogels	Verstoring en vernietiging van nest- en verblijfplaatsen (art. 11)

Tabel 1: Mogelijke overtredingen van de Flora- en Faunawet bij uitvoering van de maatregelen.

3.5 Ecologisch werkprotocol

In onderstaand ecologisch werkprotocol is een aantal maatregelen en uitvoeringsvoorschriften opgenomen waarmee de negatieve gevolgen voor in het wild voorkomende beschermde soorten planten en dieren zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen.

- Schade aan broedvogels moet altijd voorkomen worden. De werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen van vogels uitgevoerd worden (vóór half maart en na half juli). De periode is een indicatie, een aantal soorten hebben een afwijkende broedperiode, deze soorten komen niet voor in het onderzoeksgebied. Er kan alleen onder voorwaarde dat broedvogels niet worden verstoord in het broedseizoen worden gewerkt;
- Zoveel mogelijk één kant op uitwerken, amfibieën en grondgebonden zoogdieren krijgen de kans de locatie van werkzaamheden te ontvluchten;
- Terreindelen die gehandhaafd blijven, worden zoveel mogelijk met rust gelaten;
- Voor de overige soorten is het noodzakelijk te voldoen aan de zorgplicht. Er dient hiertoe continue gelet te worden op de aanwezigheid van al dan niet beschermde flora en fauna, onnodige aantasting en verwonding (dieren) moet zoveel mogelijk voorkomen worden. Indien onverhoopt strikt beschermde soorten aangetroffen worden, worden passende maatregelen getroffen.

3.6 Mogelijkheden voor vrijstelling en ontheffing

Door de uitvoering te laten plaatsvinden volgens het ecologisch werkprotocol kan een deel van de negatieve gevolgen voor beschermde soorten voorkomen of beperkt worden. Echter niet alle schade is te vermijden, waardoor voor een aantal soorten verbodsbepalingen worden overtreden (Tabel 2). De Flora- en Faunawet biedt enkele mogelijkheden om uitzonderingen te maken op verbodsbepalingen in de vorm van vrijstellingen en ontheffingen.

- De algemene grondgebonden zoogdieren vallen onder tabel 1 van de Flora- en Faunawet, voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen.

Beschermingsniveau	Beïnvloede soorten
Tabel 1: soorten met algemene ontheffing	Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën
Tabel 2: Overige soorten met voorwaardelijke vrijstelling	-
Tabel 3 (bijlage AMvB): streng beschermde soorten	-
Tabel 3 (bijlage IV Habitatrichtlijn): streng beschermde soorten, geen ontheffing mogelijk	-

Tabel 2: Beschermde soorten waarvoor de Flora- en Faunawet mogelijk van toepassing is.

4 Gelders Natuurnetwerk (GNN)

4.1 Inleiding

Voor de Ecologische Hoofdstructuur is door de provincie Gelderland een aantal criteria opgesteld waaraan wordt getoetst of een plan invloed heeft op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Op 9 juli 2014 hebben Provinciale Staten de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening vastgesteld. De gebieden van de EHS zijn nu ondergebracht in het Gelders Natuur-netwerk (GNN).

Het provinciale beleid kent voor de ruimtelijke structuur van het GNN een aantal onderdelen, waaronder Landbouwontwikkelingsgebied, Verwevingsgebied, Extensiveringsgebied en Natuur en Landschap. In gebieden binnen het GNN zijn geen bestemmingen toegestaan welke de kernkwaliteiten significant aantasten. Wel nieuw is dat nieuwbouw binnen de begrenzing van het GNN per definitie als significant worden gezien, wegens verlies aan areaal. Er zijn specifieke regels voor groot- en kleinschalige ontwikkelingen.

Het provinciale beleid kende voor de ruimtelijke structuur van de EHS drie onderdelen, te weten EHS-natuur, EHS-verweving en ecologische verbindingzones. Deze drie onderdelen zijn alle drie van belang voor behoud en herstel van de biodiversiteit, maar er gelden wel aparte beleidsregels. EHS-natuur is van belang voor specifieke soorten in natuurgebieden. De verbindingzones zijn belangrijk om gebieden met elkaar te verbinden en daarmee de versnippering tegen te gaan. EHS-verweving is bedoeld voor soorten die gebonden zijn aan gebieden waarin veel natuurelementen en natuurkwaliteiten verweven zijn met agrarisch en ander gebruik van het cultuurlandschap.

In het nieuwe beleid kent de provincie naast het GNN ook groene ontwikkelzones. Dat zijn zones die bestaan uit gebieden met andere functies dan natuur, die ruimtelijk verweven zijn met de natuur van de GNN en daar functioneel mee samenhangen, waarin wordt ingezet op versterking van de samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden.

4.2 Toetsingskader

Binnen het Gelders Natuurnetwerk geldt de 'nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast. Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland beschouwen een ruimtelijke ingreep waarvoor een bestemmingsplan moet worden aangepast als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten:

- Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur en agrarische natuur.
- Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van het GNN.
- Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet.
- Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden

(aaneengeslotenheid).

- Een belemmering van het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.
- Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren.
- Een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantast.
- Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden).

In de groene ontwikkelzones (GO) geldt de 'ja, mits'-benadering. Bij de nieuwe werkwijze zal de provincie streng zijn op wat al natuur is en ruimer op die plekken waar ontwikkeling van kwaliteiten wenselijk is. Natuurbescherming zal meer plaatsvinden volgens een saldobenadering: ingrepen moeten per saldo over het geheel aan kwaliteiten een plus opleveren

4.3 Ligging plangebied ten opzichte van de GNN en GO

Het onderzoeksgebied maakt geen onderdeel uit van het GNN. Het is gelegen op ca. 450 meter afstand van de begrenzing dat onderdeel uitmaakt van het deelgebied Gelderse Poort zuid (nr.146) (zie afbeelding 5). De specifieke kernkwaliteiten zijn opgenomen in bijlage 2. Relevante punten zijn verwerkt in tabel 3.

Afbeelding 5: Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het GNN en groene ontwikkelzones (GO) (Bron: Provincie Gelderland).

4.4 Mogelijke effecten op het GNN en GO

In Tabel 3 is aangegeven welke kernkwaliteiten en omgevingscondities relevant zijn voor de effectbeschrijving en beoordeling voor de beoogde ontwikkeling.

Kernkwaliteit / omgevingsconditie	Relevantie
Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos en landschapselementen en gebieden.	Niet relevant, de ingreep ligt buiten de effectafstand om negatieve gevolgen te hebben voor deze gebieden
Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van het GNN	Niet relevant, er worden geen leefgebieden doorsneden
Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is	Niet relevant, er vind geen aantasting plaats van leefgebieden van de betreffende soorten. Zie hoofdstuk 3 van dit rapport
Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid)	Niet relevant, de maatregelen doorkruisen geen grote natuurlijke eenheid
Een belemmering van het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.	Niet relevant, de maatregelen doorkruisen geen grote natuurlijke eenheid
Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren	Niet relevant, de ingreep ligt buiten de effectafstand om negatieve gevolgen te hebben voor deze gebieden
Een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantast	Niet relevant, de ingreep leidt niet tot verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden
Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden)	Niet relevant, de verhoging van geluidsbelasting door de maatregelen zijn verwaarloosbaar

Tabel 3: Kernkwaliteiten en omgevingscondities voor het GNN en GO in de omgeving van het onderzoeksgebied.

Er treedt door de uitvoering van de maatregelen geen (significante) aantasting op van de kernkwaliteiten en omgevingscondities van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en groene ontwikkelzone (GO).

5 Natura 2000

5.1 Inleiding

Het plangebied ligt op 450 meter van het Natura 2000 gebied Rijntakken (zie afbeelding 6). Dit deel is aangewezen als Habitatrictlijn- en Vogelrichtlijngebied.

Afbeelding 6: Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van Natura 2000 (Bron: Provincie Gelderland).

5.2 Mogelijke effecten op Natura 2000

Er is geen sprake van ruimtebeslag op het beschermde gebied. Gezien de aard van de ingreep waarbij verstoring, verdroging of verontreiniging te verwaarlozen is, is het gezien de afstand van minimaal 450 meter uitgesloten dat er sprake is van negatieve effecten op Natura 2000. Tussen het onderzoeksgebied en de Natura 2000 begrenzing liggen bovendien woningen en wegen, die potentieel meer effect op Natura 2000 kunnen hebben dan de voorgenomen ontwikkeling.

6 Conclusies

6.1 Flora- en faunawet

In het onderzoeksgebied komen soorten voor die door de Flora- en Faunawet worden beschermd. Door de maatregelen volgens het ecologisch protocol uit te voeren, kunnen negatieve gevolgen voor beschermde soorten voorkomen worden. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de zorgplicht. Een ontheffing is voor dit project niet nodig.

6.2 Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Er treedt door de uitvoering van de maatregelen geen (significante) aantasting op van de kernkwaliteiten en omgevingscondities van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en groene ontwikkelzone (GO).

6.3 Natura 2000-gebied

Er is geen sprake van ruimtebeslag op het beschermde gebied. De effecten van verstoring, verdroging of verontreiniging zijn te verwaarlozen. Het optreden van negatieve effecten op Natura 2000 is uitgesloten.

7 Bronnen

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Provincie Gelderland, Omgevingsvisie Gelderland (maart 2015)
- SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden
- Zijaanzicht Landschapsarchitecten, 2016. functieverandering van der Mondeweg (concept).
- Atlas Gelderland (Provincie Gelderland). <http://ags.prvgld.nl>
- Kernkwaliteiten GNN en GO (Provincie Gelderland). <http://flamingo.prvgld.nl/viewer/app/Kernkwaliteiten>
- www.atlasleefomgeving.nl
- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Flora- en Faunawet

De Flora- en faunawet (2003) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

Algemene verbodsbepalingen Flora - en faunawet (artikelen 8 t/m 12):

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Tabel 1: Algemene soorten waarvoor een vrijstelling geldt

Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Wel blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht van kracht.

Tabel 2: Overige soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer volgens een gedragscode gewerkt wordt

Voor een aantal soorten geldt een vrijstelling mits volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Wanneer een dergelijke gedragscode (nog) niet beschikbaar is, kan een ontheffingsprocedure worden doorlopen. Een ontheffing kan alleen worden verleend, indien de beoogde ruimtelijke ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en) en er zorgvuldig wordt gehandeld. Eventueel moeten hiertoe mitigerende en compenserende maatregelen genomen worden.

Tabel 3: bij AMvB aanvullend aangewezen soorten

Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
 - dwingende reden van groot openbaar belang;
 - ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin);
 - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling,

- zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er zorgvuldig wordt gehandeld.

Tabel 3, Bijlage IV van de Europese habitatrichtlijn

Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
 - dwingende reden van groot openbaar belang
- Nb: voor deze groep kan er geen ontheffing worden verleend op basis van het belang "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting";
 - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
 - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
 - er zorgvuldig wordt gehandeld.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en Faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- er tevens sprake is van één van de volgende belangen
 - bescherming van flora en fauna;
 - veiligheid van luchtverkeer;
 - volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (versturende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) uit te voeren.

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde "vaste rust- of verblijfplaats". Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de "aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten" (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de volgende categorieën van vogelsoorten:

- **Categorie 1:** vaste rust- en verblijfplaatsen; Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
 - **Categorie 2:** nesten van koloniebroeders; Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
 - **Categorie 3:** honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
 - **Categorie 4:** vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- Daarnaast is er een categorie van nesten van vogelsoorten die, mits er geen

(zwaarwegende) ecologische omstandigheden zijn, niet jaarrond beschermd zijn, maar wel om een onderzoeksinspanning vragen:

- **Categorie 5:** niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst.

Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Zorgplicht

Naast de bovengenoemde categorieën geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving de zogenoemde 'zorgplicht' (artikel 2 van de Flora- en Faunawet). De zorgplicht houdt in dat iedereen die weet of vermoedt dat zijn handelen of het nalaten daarvan, nadelige gevolgen veroorzaakt voor de flora- en / of faunasoorten, verplicht is dergelijk handelen zoveel mogelijk achterwege te laten dan wel de gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Het Gelders Natuurnetwerk is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang in de provincie Gelderland. Het GNN is de voortzetting van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in de provincie Gelderland. De naamverandering houdt verband met de overdracht van de verantwoordelijkheid voor realisatie en beheer van de EHS naar de provincies. Het GNN bestaat enerzijds uit alle gebieden met een natuurbestemming binnen de voormalige Gelderse EHS en anderzijds uit het zoekgebied van 7300 ha voor 5300 ha nieuwe natuur. Daarnaast maken de reeds gerealiseerde delen van verbindingzones deel uit van het GNN. Het beleid met betrekking tot het GNN is ten eerste gericht op de bescherming en het herstel van de aanwezige natuurwaarden, ten tweede op de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden.

De provincie Gelderland onderscheidt daarnaast de Groene Ontwikkelingszone (GO), die bestaat uit gebieden met andere bestemmingen dan natuur die ruimtelijk verweven zijn met het GNN en daar functioneel mee samenhangen en waarin wordt ingezet op versterking van die samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden. De zone bestaat uit gebieden met andere bestemming dan natuur en worden ingezet ter versterking van de samenhang tussen natuurgebieden. Er geldt een dubbele doelstelling waarbij er ruimte is voor economische ontwikkeling in combinatie met het versterken van de ecologische samenhang tussen verschillende natuurgebieden. De GO heeft een eigen beschermingsregime wat significante aantasting van de kernkwaliteiten van het gebied moet voorkomen en de realisatie van ecologische verbindingzones moet stimuleren.

Het beleid van de provincie Gelderland biedt, met de Verordening Ruimte, bescherming aan het areaal en de kwaliteit van het GNN. Dit houdt in dat in een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen het GNN geen nieuwe functies mogelijk worden gemaakt, tenzij:

- a. geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- b. sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- c. de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
- d. de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Onder kernkwaliteiten worden de aanwezige en potentiële waarden verstaan, die zijn gebaseerd op de beoogde natuurkwaliteit voor het gebied. Voor zover bekend is de Streekplanuitwerking "Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur (2006) de meest actuele uitwerking hiervan.

De eventueel benodigde compensatie wordt gerealiseerd op gronden die nog geen natuurbestemming hebben in of grenzend aan de GO of grenzend aan het GNN of in het zoekgebied van 7300 ha nieuwe natuur in het GNN, voor zover mogelijk aan of nabij het aangetaste gebied, met dien verstande dat een duurzame situatie ontstaat.

De compensatie wordt planologisch verankerd in hetzelfde dan wel in een ander gelijktijdig vast te stellen bestemmingsplan. De omvang van de compensatie wordt bepaald door de omvang van het aangetaste areaal waarbij een toeslag op de omvang van het aangetaste areaal wordt berekend, zowel in oppervlak, als in budget, volgens de categorieën:

- a. natuur met een ontwikkeltijd van 5 jaar of minder: geen toeslag;
- b. tussen 5 en 25 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 1/3 in oppervlak, vermeerderd met de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer;
- c. tussen 25 en 100 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 2/3 in oppervlak, vermeerderd met de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer;
- d. bij een ontwikkelingsduur van meer dan 100 jaar: de toeslag van ten minste 2/3 in oppervlak en de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer zijn maatwerk.

Om te kunnen bepalen of de kernkwaliteiten van een gebied significant worden aangetast, ziet het bevoegd gezag erop toe dat de initiatiefnemer onderzoek verricht naar de effecten van zijn project. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken zijn door de provincie de te behouden kernkwaliteiten per gebied gespecificeerd.

Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland beschouwen een ruimtelijke ingreep waarvoor een bestemmingsplan moet worden aangepast als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten (Omgevingsverordening Provincie Gelderland, toelichting):

- Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur en agrarische natuur.
- Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingszones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van het GNN. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied de Veluwe.
- Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet.
- Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid).
- Een belemmering van het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.
- Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren.
- Een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantast.
- Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden).

Rust en stilte zijn kernkwaliteiten van het Gelders Natuurnetwerk en de daarmee verweven Groene Ontwikkelingszone. De provincie wil geen achteruitgang van deze kernkwaliteiten. Daarom zet zij ook het instrument vergunningverlening in ter bescherming van deze kernkwaliteiten.

De EHS, als voorganger van het GNN, kent geen externe werking. De Minister van LNV heeft in 2008 in een brief aan de Tweede Kamer geschreven dat ingrepen buiten de EHS niet hoeven te worden beoordeeld op hun effecten voor de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS. Deze brief vloeide voort uit de Nota Ruimte. Initiatieven buiten de EHS hoeven dan ook niet per definitie getoetst te worden. Wijzigingen binnen de EHS zijn wel toetsingsplichtig. De hier boven geciteerde provinciale regels t.a.v. het GNN gelden dan in eerste instantie ook voor ontwikkelingen binnen het GNN, zoals ook in paragraaf 4.3.1.2 van de Omgevingsvisie (verdieping) wordt uiteengezet.

Bijlage 3 GNN deelgebied Gelderse Poort zuid (deelgebied nr.146)

ALGEMEEN	Nr.	146
<p>Gebiedsnaam Kenninkwisten deelgebied natuur en landschap</p>	<p>standaard waarden weelderig open gebied of verkenning parel natie landnatuur ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)</p>	<p>Gelderse Poort zuid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dynamische rivier met geologische en geomorfologische dynamiek, water-, sediment- en dijspoorttransport; ecologisch kerngebied (Natura 2000-gebied) en verbinding tussen Midden-Europa en de Noordzeekust • onderdeel van Nationaal Landschap Gelderse Poort • uiterwaarden Waal met vooral deels agrarisch, grotendeels industrieel/recreatief landschap; klei- en zandwinningen, recreatiegebied • natuurcomplexen Millinger Waard, Klompenwaard, Genditse Waard, Erfcoerse Waard, Bernmeltsche Genditse en Ooijrijse Polder, Oude Waal • Parel Panmerdense Kopp: zeer rijke flora op en om Fort Panmerden • Parel Ketendon-Millingert: Oelenbranderbos en Kelerdorse Waard: moeras, nat grasland, pioniervegetaties, stroondalgrasland, hardhoutbos, zachthoutbos, moerasvogels, libellen, grootschalig natuurlijk rivierlandschap met actieve rivierduinen, grote vogelrijdrom • A-lootie Oelenbranderbos: abelen-lepenbos (hardhoutbos), geen natuurlijke samenstelling; maar rijk aan soorten • Parel Oude Waal-Groenlanden: moeras, nat grasland, vochtig kleibos, moerasvogels • waarden voor weidevogels, water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën, vissen en bevers • leefgebied dass • leefgebied steenuil • leefgebied kamskalamander • plaatselijk kleinschalige landschappen met strangen, hagen en singels, knotwilgen en kleine oelboesjes • cultureel-historische waarden van de uiterwaarden, oude kavelpatronen, doorbraakkolken, waterstaatswerken (kades en sluisjes), klewmningen • onbebouwdheid van de uiterwaarden (enkele boerderijen en steerfabrieken) • rust, ruimte en donkere m.u.v. de omgeving van stedelijke gebieden • abiotiek: aardkundige waarden (o.m. reliëf van oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen), kwel, bodem • ecosysteemdiensten: recreatie, wateropvang en -afvoer <p>±: Voegere omgeving Millingerwaard</p> <p>+</p> <p>1a, natie habitatoepen en Oude Waal</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkeling stroondalgraslanden en grasshaverhooilanden - ontwikkeling water- en oeverhabitat - ontwikkeling hard- en zachthoutbossen - ontwikkeling moerassen, rugteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden - ontwikkelen weidevogelpopulaties - ontwikkelen biotopen voor vinders, reptielen, amfibieën, w.o. kamskalamander en vissen - ontwikkeling populatie bevers (en otters) - vermindering barrièrewerking Hultuizen en Erfcoem-Ooij - ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroom) met lokaal doorzichten op de rivier, dorpen en steden <p>habitat: natie, oeverwallen, strangen, knoel, waterstaatswerken</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkeling stroondalgraslanden en grasshaverhooilanden - ontwikkeling water- en oeverhabitat - ontwikkeling hard- en zachthoutbossen - ontwikkeling moerassen, rugteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden - ontwikkelen weidevogelpopulaties - ontwikkelen populaties van water-, oever- en moerasvogels - ontwikkelen biotopen voor vinders, reptielen, amfibieën, w.o. kamskalamander en vissen - ontwikkeling populatie bevers (en otters) - vermindering barrièrewerking Hultuizen en Erfcoem-Ooij - ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroom) met lokaal doorzichten op de rivier, dorpen en steden <p>habitat: natie, oeverwallen, strangen, knoel, waterstaatswerken</p>
<p>ecologische veranderingen met eig-moed</p>		